

معاونت پژوهش‌های
کاربردی

سند

نظرات استدلالی

لایحه تصویب اصلاحات ضمایم کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از آلودگی دریا ناشی از کشتی‌ها ۱۹۷۳ (ماریل ۱۹۷۳/۷۸)

شماره مسلسل: ۴۰۳۲۰۳۹

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۷/۰۸

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

لایحه تصویب اصلاحات ضمایم کنوانسیون
بین‌المللی جلوگیری از آلودگی دریا ناشی
از کشتی‌ها ۱۹۷۳ (مارچ ۷۸/۱۹۷۳)

تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۵/۴

کد خزانه: ۴۰۳۲۰۳۹

۱۴۰۳/۰۷/۰۸

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۱/۵/۳۰

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

لایحه تصویب اصلاحات ضمایم کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از

آلودگی دریا ناشی از کشتی‌ها ۱۹۷۳ (مارچ ۱۹۷۳/۷۸)

درباره‌ی مصوبه

«لایحه تصویب اصلاحات ضمایم کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از آلودگی دریا ناشی از کشتی‌ها ۱۹۷۳ (مارچ ۱۹۷۳/۷۸)» به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۰۱/۰۵ به تصویب هیئت وزیران رسید و طی نامه شماره ۴۸۳۵۸/۱۸۶۰۰ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۱۹ برای تکمیل تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال شد.

این لایحه در تاریخ ۱۴۰۰/۰۲/۲۷ توسط هیئت رئیسه‌ی مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شد و جهت بررسی کارشناسی به کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط‌زیست مجلس شورای اسلامی (به عنوان کمیسیون اصلی) ارجاع شد. این کمیسیون پس از بحث و تبادل نظر، در تاریخ ۱۴۰۰/۰۶/۱۶ با اصلاحاتی در متن، آن را به تصویب رساند و گزارش خود را تقدیم صحن علنی مجلس کرد.

در نهایت این لایحه در تاریخ ۱۴۰۱/۰۵/۰۴ با اصلاحاتی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و طی نامه‌ی شماره ۵۲۵/۴۲۵۴۲ مورخ ۱۴۰۱/۰۵/۱۰ برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با بررسی این مصوبه در جلسات مورخ ۱۴۰۱/۵/۱۹ و ۱۴۰۱/۵/۲۶، مفاد آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی دانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۳۲۵۵۸ مورخ ۱۴۰۱/۰۵/۳۰ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص لایحه تصویب اصلاحات ضمایم کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از آلودگی دریای ناشی از کشتی‌ها ۱۹۷۳ (ماریل ۱۹۷۳/۷۸)»

ماده واحد -

اصلاحات ضمایم کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از آلودگی دریای ناشی از کشتی‌ها ۱۹۷۳ (ماریل ۱۹۷۳/۷۸) موضوع قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به تشریفات (پروتکل) ۱۹۷۸ مربوط به کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از آلودگی دریای ناشی از کشتی‌ها ۱۹۷۳ (ماریل ۱۹۷۳/۷۸) مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۲۶ و الحاقات و اصلاحات بعدی آن، موضوع قطعنامه‌های (۶۹) ۲۷۰، (۶۹) ۲۷۱، (۷۰) ۲۷۶، (۷۰) ۲۷۷، (۷۰) ۲۷۸، (۷۱) ۲۸۶، (۷۴) ۳۱۴، (۷۴) ۳۱۵ و (۷۴) ۳۱۶ کارگروه حفاظت محیط‌زیست دریایی به شرح پیوست تصویب می‌شود.

تبصره - ...

■ دیدگاه مغایرت

الف) در متن ماده واحد از کلمه‌ی غیرفارسی «کنوانسیون» استفاده شده است. حال آنکه اصل (۱۵) قانون اساسی، مقرر کرده است در اسناد، مکاتبات و متون رسمی کشور باید از زبان و خط فارسی استفاده شود. بنابراین استفاده از کلمه‌ی مذکور و کلمه‌های غیرفارسی دیگر مشتمل بر «کنترل»، «پروتکل»، «پلاکارد» و «پلیمر» در مواد مختلف مصوبه‌ی حاضر، مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است.

ب) در عنوان مصوبه، متن ماده واحد و در بخش‌های مختلف قطعنامه‌های مذکور در این مصوبه، تاریخی که به عنوان مبنا قرار گرفته، میلادی است و تاریخ هجری شمسی در برخی موارد به کلی ذکر نشده و در برخی مواضع در پراکنش قرار گرفته است. از طرفی، در اصل (۱۷) قانون اساسی، مبدأ تاریخ رسمی کشور هجرت پیامبر دانسته شده و تاریخ هجری شمسی و هجری قمری هر دو به عنوان تاریخ رسمی و معیار کشور معرفی شده است. در نتیجه با توجه به اینکه تاریخ میلادی در عنوان، ماده واحد و در بخش‌های مختلف مصوبه به عنوان تاریخ معیار در نظر گرفته شده، این موارد مغایر با اصل (۱۷) قانون اساسی است.

▪ نظر شورای نگهبان

- ۳- استفاده از واژه‌های غیرفارسی «کنترل»، «پروتکل»، «کنوانسیون»، «پلاکارد» و «پلیمر» در بخش‌های مختلف مصوبه، مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی شناخته شد.
- ۴- در عنوان مصوبه، در ماده واحد و در بخش‌های مختلف قطعنامه‌های مذکور، درج تاریخ اصلی تصویب مصوبه به صورت میلادی، مغایر اصل (۱۷) قانون اساسی شناخته شد.

* * *

ضمیمه اول مارپل

مقررات جلوگیری از آلودگی ناشی از نفت

مقرره ۱۷: دفتر ثبت نفت- بخش اول: عملیات محوطه ماشین‌آلات

۲- متن زیر جایگزین جمله دوم بند (۱) می‌شود:

«دفتر ثبت نفت، چه به صورت بخشی از دفتر ثبت رسمی کشتی، یا به عنوان دفتر ثبت الکترونیک که باید با توجه دستورالعمل تدوین شده توسط سازمان^۱ مورد تأیید مرجع دریایی ذی‌ربط قرار بگیرد، یا به هر صورت دیگر، باید با قالب مندرج در پیوست سوم این ضمیمه مطابقت داشته باشد.»

۳- در جمله دوم بند (۴)، عبارت «یا گروهی از موارد ثبتی الکترونیک» پس از عبارت «هر صفحه تکمیل شده» افزوده می‌شود.

مقرره ۳۶: دفتر ثبت نفت- بخش دوم: عملیات بار/آب توازن

۴- متن زیر جایگزین جمله دوم بند (۱) می‌شود:

«بخش دوم دفتر ثبت نفت، چه به صورت بخشی از دفتر ثبت رسمی کشتی، یا به عنوان دفتر الکترونیک که باید با توجه دستورالعمل تدوین شده سازمان^۲ مورد تأیید مرجع دریایی ذی‌ربط قرار بگیرد، یا به هر

۱- به «دستورالعمل استفاده از دفاتر ثبت الکترونیک به موجب مارپل» مصوب قطعنامه (۳۱۲/۷۴) کارگروه حفاظت محیط‌زیست دریایی مراجعه نمایید.

۲- به «دستورالعمل استفاده از دفاتر ثبت الکترونیک به موجب مارپل» مصوب قطعنامه (۳۱۲/۷۴) کارگروه حفاظت محیط‌زیست دریایی مراجعه نمایید.

صورت دیگر، باید با قالب مندرج در پیوست سوم این ضمیمه مطابقت داشته باشد.»

۵- در جمله دوم بند (۵)، عبارت «یا گروهی از موارد ثبتی الکترونیک» پس از عبارت «هر صفحه تکمیل شده» افزوده می‌شود.
ضمیمه پنجم

مقررات جلوگیری از آلودگی ناشی از زباله کشتی‌ها

مقرره ۱۰: پلاکاردها، طرح‌های مدیریت زباله و ثبت سوابق زباله

۱۰ - متن زیر جایگزین جمله دوم عنوان بند (۳) می‌شود:

«دفتر ثبت زباله، چه به صورت بخشی از دفتر ثبت رسمی کشتی، یا به عنوان دفتر ثبت الکترونیک که باید با توجه دستورالعمل تدوین شده توسط سازمان^۱ مورد تأیید مرجع دریایی ذی‌ربط قرار بگیرد، یا به هر صورت دیگر، باید با قالب مندرج در پیوست دوم این ضمیمه مطابقت داشته باشد.»

۱۱- در جمله دوم بند ۳-۱، «یا گروهی از موارد ثبتی الکترونیک» پس از عبارت «هر صفحه تکمیل شده» افزوده می‌شود.

■ دیدگاه مغایرت

در مقرره‌های (۱۷) و (۳۶) ضمیمه‌ی اول و مقرره (۱۰) ضمیمه‌ی پنجم مارپل اشاره شده است که طبق «دستورالعمل استفاده از دفاتر ثبت الکترونیک» و بخش نخست بند (۴) قطعنامه (۳۱۲)، کلیه مشخصات جغرافیایی مکان‌های تخلیه نفت، مایعات خطرناک و آلودگی‌های ناشی از زباله کشتی‌ها شامل تاریخ، زمان و موقعیت کشتی، طول و عرض جغرافیایی نیازمند ثبت الکترونیک است. همچنین طبق بخش سوم، بند (۶) همان قطعنامه، بازرسان بین‌المللی دریانوردی در هنگام تحقیق می‌توانند تمام اطلاعات دفتر ثبت الکترونیک هر کشتی را به صورت موردی یا کلی دریافت کنند که شامل تمامی داده‌ها و مکان‌های جغرافیایی شناورها می‌شود. حال با توجه به اطلاق احکام مطرح شده و شرایط تحریمی کشور، لازم است بعضی از اطلاعات مرتبط با کشتی‌ها و محموله‌های نفتی آنها کاملاً محرمانه بماند تا منافع ملی و مصالح

۱. به «دستورالعمل استفاده از دفاتر ثبت الکترونیک به موجب مارپل» مصوب قطعنامه (۳۱۲/۷۴) کارگروه حفاظت محیط‌زیست دریایی مراجعه نمایید.

عمومی جامعه به واسطه سوءاستفاده‌ی دشمنان از این اطلاعات مورد خدشه قرار نگیرد. در نتیجه موارد ذکر شده طبق قاعده‌ی فقهی نفی سبیل، مغایر موازین شرع بوده و همچنین به سبب تسهیل نفوذ اجانب در حوزه‌های اقتصادی کشور، مغایر بند (۵) اصل (۳) قانون اساسی است.

■ نظر شورای نگهبان

۱- اطلاق مقرره‌های (۱۷) و (۳۶) ضمیمه اول مارپل (مقررات جلوگیری از آلودگی ناشی از نفت) و مقرره (۱۰) ضمیمه پنجم مارپل (مقررات جلوگیری از آلودگی ناشی از زباله کشتی‌ها) نسبت به مواردی که مخالف منافع ملی و مصالح عمومی جامعه است، مغایر شرع و بند (۵) اصل سوم قانون اساسی شناخته شد.

پیوست

اصلاحات ضمیمه ششم مارپل (سامانه جمع‌آوری داده برای مصرف سوخت کشتی‌ها)

ضمیمه ششم

مقررات جلوگیری از آلودگی هوا ناشی از کشتی‌ها

مقرره ۲۲

طرح مدیریت کارایی انرژی کشتی (اس ای ای ام پی)

۱۴- ...

۱۵- پس از مقرره ۲۲ کنونی، مقرره ۲۲ الف جدیدی به شرح زیر

افزوده می‌شود:

مقرره ۲۲ الف

جمع‌آوری و گزارش‌دهی داده‌های مصرف سوخت کشتی‌ها

۱- ...

۳- به جز موارد مندرج در بندهای ۴، ۵ یا ۶ این مقرره، کشتی باید مقدار تجمیع‌شده هر داده مندرج در پیوست نهم این ضمیمه را ظرف سه ماه پس از پایان هر سال تقویمی از طریق ارتباط الکترونیکی با استفاده از

قالب استاندارد که توسط سازمان تدوین خواهد شد.^۱ به مرجع خود یا هر سازمانی که به طور مقتضی توسط آن مجاز می‌باشد^۲ گزارش نماید.

۴- در صورت انتقال کشتی از یک مرجع به دیگری، کشتی باید در تاریخ تکمیل این انتقال یا اولین فرصت ممکن پس از آن، داده‌های تجمیع شده مندرج در پیوست نهم این ضمیمه را برای آن مدت از همان سال تقویمی که به مرجع پیشین مربوط می‌شود، به آن مرجع یا هر سازمانی که به طور مقتضی توسط آن مجاز می‌باشد و بنا به درخواست قبلی آن مرجع، داده‌های تجمیع شده را گزارش نماید.

۵- در صورت تغییر از یک شرکت به دیگری، کشتی باید در تاریخ تکمیل این تغییر یا اولین فرصت ممکن پس از آن، داده‌های تجمیع شده مندرج در پیوست نهم این ضمیمه را برای آن مدت از همان سال تقویمی که به شرکت مربوط می‌شود، به مرجع خود یا هر سازمانی که به طور مقتضی توسط آن مجاز می‌باشد و بنا به درخواست مرجع خود، داده‌های تجمیع نشده را گزارش نماید.

۶- ...

۸- به جز موارد مندرج در بندهای ۴، ۵ یا ۶ این مقرر، داده‌های تجمیع نشده‌ای که مبنای داده‌های گزارش شده مذکور در پیوست نهم این ضمیمه برای سال تقویمی پیشین است، باید به مدت حداقل ۱۲ ماه پس از خاتمه آن سال تقویمی به آسانی قابل دسترسی، و در صورت درخواست در دسترس مرجع قرار گیرند.

۹- ...

۱. به دستورالعمل «اختیار سازمان‌های عامل به نمایندگی از طرف مرجع»، مصوب سازمان به موجب قطعنامه شماره (۱۸) ۷۳۹ الف که ممکن است توسط سازمان اصلاح شود و نیز «مشخصات وظایف ارزیابی و صدور گواهینامه برای سازمان‌های عامل به نمایندگی از طرف مرجع»، مصوب سازمان به موجب قطعنامه شماره (۱۹) ۷۸۹ الف که ممکن است توسط سازمان اصلاح شود، مراجعه نمایید.

۲. به «دستورالعمل تدوین طرح مدیریت کارایی انرژی کشتی» (اس ای ام پی) ۲۰۱۶ (قطعنامه ۷۰) ۲۸۲ کارگروه حفاظت محیط‌زیست دریایی) مراجعه نمایید.

▪ دیدگاه مغایرت

اطلاق احکام مذکور در اجزای مختلف بند (۱۵) مقررہ (۲۲)، مبنی بر جمع‌آوری و گزارش دهی داده‌های مرتبط با مصرف سوخت کشتی‌ها مغایر با شرع مقدس و بند (۵) اصل سوم قانون اساسی است؛ توضیح اینکه مطابق جزء (۳) بند (۱۵)، کشتی‌ها باید سه ماه پس از پایان هر سال تقویمی از طریق ارتباط الکترونیکی، داده‌های مندرج در پیوست نهم را به مرجع مربوطه گزارش نمایند. این اطلاعات میزان سوخت مصرفی کشتی‌ها را نیز دربرمی‌گیرد. دشمن با دسترسی به این اطلاعات، می‌تواند مسیر حرکتی کشتی‌های جمهوری اسلامی ایران به مقصد کشورهای دیگر را تحلیل کند و با توجه به شرایط تحریمی کشور در قسمت‌هایی همچون صادرات نفت، امکان شناسایی کشورهای مقصد همچون خریداران نفت ایران فراهم خواهد شد و هدف تحریم قرار خواهند گرفت. همچنین در جزء (۴) در صورت انتقال کشتی از یک مرجع به دیگر و در جزء (۵) نیز در صورت تغییر از یک شرکت به شرکت دیگر، اطلاعات قبل و بعد از انتقال کشتی، باید طبق فرایند مشخصی به طرف مقابل داده شود. در جزء (۸) نیز ذکر شده به جز موارد مندرج در جزء‌های (۴)، (۵) یا (۶) این مقررہ، داده‌های تجمیع‌نشده که مبنای داده‌های گزارش شده در پیوست نهم این ضمیمه است باید طبق فرایند مشخصی در دسترس مرجع مربوط قرار گیرد. در نتیجه با همان استدلال ذکر شده در خصوص جزء (۳)، اطلاق اجزاء ذکر شده نیز باعث تسلط بیگانگان بر کشور می‌شود که طبق قاعده نفی سبیل و بند (۵) اصل (۳) قانون اساسی، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی است.

▪ نظر شورای نگهبان

۲- اطلاق بند (۱۵) اصلاحات ضمیمه ششم مارچ (سامانه جمع‌آوری داده برای مصرف سوخت کشتی‌ها) قطعنامه (۷۰) ۲۷۸، موضوع افزودن مقررہ (۲۲) الف به این ضمیمه، از جمله اجزاء (۳)، (۴)، (۵) و (۸) آن، نسبت به مواردی که مخالف منافع ملی و مصالح عمومی جامعه است، مغایر شرع و بند (۵) اصل سوم قانون اساسی شناخته شد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مدظله العالی

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸)

تهران | خیابان شهید بهشتی
خیابان سرافراز | کوچه پنجم | پلاک ۱۱

www.ccri.ac.ir

کدپستی ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳
دبیرخانه ۰۲۱۸۸۵۳۳۴۲۲

پژوهشکده شورای نگهبان